

30 vuotta Suomen Lähilukioyhdistystä 1996–2026

Subjektiiivinen historiikki

Yhdistyksen perustaja ja Senior Adviser (2026–) Jukka O. Mattila 19.6.2026

Turussa 19.6.1941 tapahtuneesta syntymästäni on tallella 600 markan kuitti. Kuitista ilmenee, että olin paikalla vielä 25.–26.6. venäläisten pommikoneiden tuhotessa Turku.

Jälkimmäisenä päivänä syttyi palopommeista tuleen mm. Turun linna. Jos Heidekenin synnytyssairaalaan olisi osunut pommia, Suomen Lähilukioyhdistys olisi jäänyt kehoonsa jo 85 vuotta ennen kuin Suomen ulkomaalaisvihamielinen hallitus asetti lukuvuosimaksut 1.8.2026 lähtien Suomeen saapuville kansainvälisille lukiolaisille.

Jäin isästäni orvoksi seitsemän ikäisenä 1948, vasta kuu-kauden Piikkiön Rungon kansakoulua käytyäni. Siitä huolimatta on onni aina ollut suorastaan ihmeellisellä tavalla mukana elämässäni. Olen saanut tehdä juuri niitä asioita, joihin olen mieltynyt ja joita olen arvostanut niin pedagogina, suunnittelijana, yrittäjänä kuin ihmisenäkin.

Olen kuitenkin eniten nauttinut 30 vuodesta pienten lukioiden edusmiehenä puolustaessani maaseudun ja haja-asutusalueiden alistetun väestönosan oikeutta asuinpaikkaan sekä koulutukseen kotoa yliopiston porteille asti.

Vantaan kaupungin ensimmäinen ylioppilas

Olen vuonna 1952 perustetun Tikkurilan yhteiskoulun ensimmäistä vuosikertaa, siis ollut kahdeksan vuotta ylimällä luokalla. Vuonna 1952 meitä aloitti 80, mutta vuonna 1960 vain 12 kirjoitti ylioppilaiksi. Aikamoinen karsinta.

Me 12, joista runsas puolet on enää elossa, olemme silloisen Helsingin maalaiskunnan eli nykyisen Vantaan kaupungin ihka ensimmäiset ylioppilaat. Tästä syystä Vantaan kaupunki tarjosi meille juhlaa 2010 ja 2020, kun täytti 50 ja 60 vuotta ja varmaan taas 2030, kun tulee kulleksi 70 vuotta Vantaan ensimmäisistä ylioppilaista.

Valmistumisen jälkeen teollisuusfyysikoksi

Valmistuin Helsingin yliopistosta fyysikoksi 1964 ”erinomaisin tiedoin”. Toimin myynti-insinöörin vakanssilla alkuun Helsingissä Oy Isoteknossa, joka toi maahan mm. isotooppeja, pulssinkorkeusanalysaattoreita, paperitehtaiden neliöpainomittareita sekä ultraäänilaitteita.

Oy Isoteknon jälkeen jatkoin Turussa johtaja ja keksijä [Jorma Wallasvaaran](#) 80 hengen vientifirmassa. Wallac Oy:ssä (nykyään ylikansallinen suuryritys) tehtiin monenmoisia säteilymittauslaitteita ja lämpöteknisiä kojeita. Viimeisin kauppani oli 60 yleissäteilymittaria Turkin armeijalle. Hoidin Jorman alaisuudessa vientimyyniä yli 20 maahan.

Wallacissa näki teollisen prosessin kokonaisuutena: suunnittelun, markkinoinnin, valmistuksen ja myynnin. Jorma Wallasvaaran yritys oli ensimmäisiä yrityshautomaita. Jorma kannusti työntekijöitään perustamaan omia yhtiöitä, joilta Wallac sitoutui sen jälkeen tekemään hankintoja.

Teollisuudesta lehtoriksi ja yrittäjäksi Eurajoelle 1969

Työurani sai uuden suunnan, kun tapasin lukion lehtorina toimineen opiskelutoverini. Hänellä oli 3 kk kesäloma, minulla teollisuudessa kolme viikkoa. Palkkaa hän sai 2400 markkaa, kun omani oli 1800. Niinpä löysin 1969 itseni Eurajoelle lukioista matemaattisten aineiden lehtorina.

Tuolloin oli hirvittävä pula matemaattisten aineiden opettajista. Olin päässyt neljään lukioon, mutta Eurajoelle lukion rehtori, rovasti Oskar Antola tarjosi ylikäymättömät edut: yksi työpäivä viikossa vähemmän kuin muilla opettajilla ja 50 % lisäpalkka jokaisesta fysiikan ja kemian tunnista. Tämä suullinen sopimus päti Antolan 1976 kuoltua vielä kahden seuraavankin rehtorin alaisuudessa.

Antola antoi löysät valjaat. Sain mielin määrin käydä ulkomailla alani konferensseissa. Hänestä tuli johtajaesikuvani. Pyrin vastaavasti antamaan vapautta myös omille opettajilleni, kun minusta tuli Paraisten lukion rehtori.

Helmipöytä – pärlbord – bead tray – Gleitkörpertisch

Fyysikkona suunnittelin ja rakentelin Eurajoella omia opetusvälineitä. Vuonna 1978 saamani patentin turvin myin monipuolista Helmipöytä-opetusvälineistöäni yli 200 oppilaitokseen Suomessa ja kuuteen Euroopan maahan, joissa firmallani oli edustajat. Esitteet olivat neljällä kielellä, seuraavalla sivulla englanninkielinen.

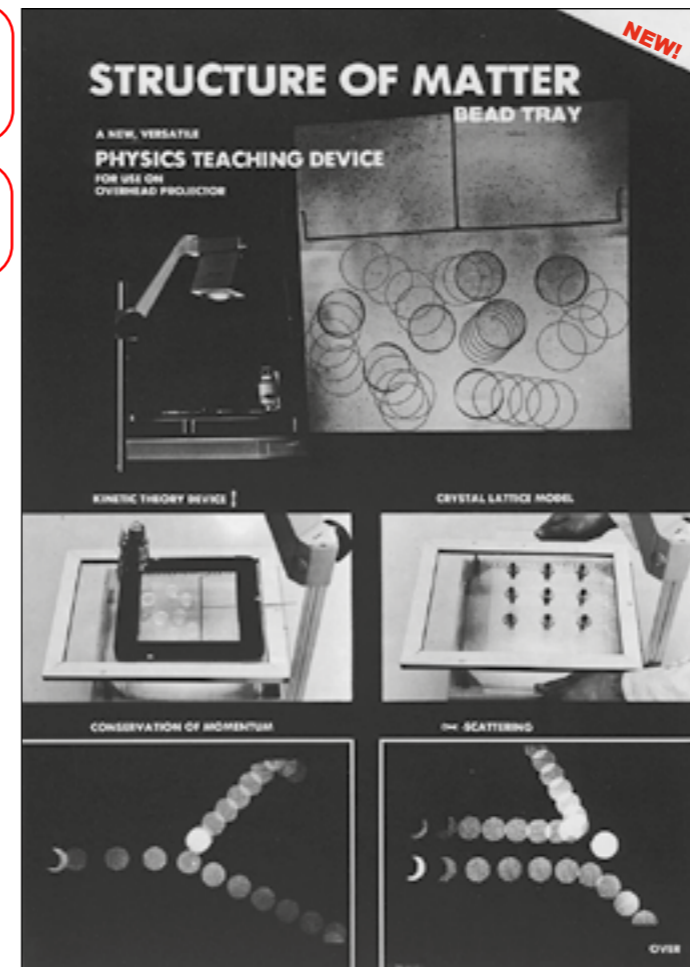
Helmipöydästä ja sen kehityshistoriasta on tarkemmin osoitteessa www.jukkaomattila.fi -> Kirjankustannus -> Lokikirja JAN -> s. 610–613. Se täydensi teorian, kokeen ja havainnollistamisen kokonaisuuteen kehittämäni yksinkertaista uniikkia laitetta, jolla saatoimme oppilaitteita kanssa mitata yleisen kaasuvakion R arvon hyvin tarkasti.

Helmipöydän ytimenä oli piirtoheittimen päälle sijoitettava alumiinikehysteinen lasitarjotin, jolle siroteltiin alle millimetrin läpimittaisia kovia polystyreeni-helmiä, patentin mukaan ”vapaasti ja irralleen”. Niiden varassa liikkuvat akryylimuovista sorvaamani 25 mm läpimittaiset liukujat hämmästyttävän pienellä kirkkautella.

Helmipöydällä saattoi havainnollistaa kymmenkuntaa fysiikan perusilmiötä, Brownin liikkeestä alfa-sirontaan ja liikemäärän säilymiseen asti.

TRANSLATE
into your
language

从芬兰语翻译
到中文

Janus-atk-opetuspöytä yli 40 oppilaitokseen

Eurajoelle lukioon hankittiin ensimmäinen tietokone vuonna 1982, silloin niinkuin edelleenkin kehityksen kärjessä oleva Apple. Tuohon aikaan tietokoneita oli kouluissa korkeintaan yksi ja ohjelmointi oli niiden pääkäyttötarkoitus.

Kehitin omaan opetustarpeeseeni erityisen pyörän päällä olevan siirrettävän opettajanpöydän. Nimesin sen roomalaisen mytologian mukaan Janukseksi. Janushan oli kaksikasvoinen jumala ja niin katsoivat myös opettajanpöytäni näyttöruudut kahteen suuntaan: opettajalla oli edessään tietokoneen näyttö ja ylhäällä tukevan varren

päässä sijainnut TV-vastaanotin välitti opettajan koneen ruutunäkymän opiskelijoille.

Oivalsin Januksen vastaavan alalla vallinneeseen ky-syntään. Salossa sijainnut Koulukalusto Oy innostui asia-sta. Tein pöydästä millintarkat piirustukset, joiden mukaan tehdas alkoi niitä valmistaa. Myin Janus-atk-opetuspöytä 1980-luvulla yli 40, pohjoisiin Ivalon lukioon. En koskaan nähnyt niitä, koska tilaukset tulivat minulle Eurajoelle ja Salon tehdas valmisti ja toimitti pöydät asiakkaille.

Suurin opetusvälineeni on 40 m mittainen ja 110 kg painava [Foucault-heiluri Eurajoelle vesitorin kyljessä](#). Heilurin 40-vuotisjuhlaa vietettiin 8.6.2026.

Yritystoiminta oli jatkoa Wallacin vuosilleni. Koin itseni ylpäesti yhdeksi Jorma Wallasvaaran yrityshautomon untuvikoista. Yritystoiminta oli vain hauskaa vapaa-ajan puuhaa. Tärkeintä oli korkea laatu eli palautuksia ei saanut tulla ja lisäksi ”nyrkkipajan esitteet eivät saa näyttää nyrkkipajan esitteiltä”. Erästä pidemmälle edennyttä yrittäjää lainaten: ”Hauskaa pitää olla ja rahaa pitää tulla”.

Paraisten inspiroiva koulupolku vuodesta 1986

Vuonna 1986 siirryin Eurajoelta Paraisten lukion rehtoriksi vuoteen 2004 asti eli eläkkeelle jäämiseen saakka.

Jatkoin yritystoimintaa Paraisilla, mutta viisastuneena. Muistaen Eurajoelle kuukausipalkkaisten työtovereiden ka-teuden (”Kuinka paljon sinä saat yhdestä”) pidin Paraisten 18 vuoden ajanani yritystoiminnan vain omana tietonani.

Aamuinen vajaan 3 km:n työmatka metsäistä kumpuilevaa polkua kotoa Paraisten lukioon inspiroi. Kerran mietin, kuka oikeastaan tarvitsee tietoa kelloajasta luokkahuoneessa. Kun pääsin kouluun, piirsin kunkin luokan takaseinän keskelle rastin ja pyysin talonmiestä siirtämään kaikki kellot luokkahuoneiden takaseinälle.

Erään toisen kerran – syksyllä 1996 – mietiskelin, voiko kaikilla pienillä lukioilla olla jotain yhteistä keskenään. Nopeana päättäjänä soitin kouluun päästyäni Opetushallituksen Heinolan kurssikeskukseen ja varasin tilan lukioseminariaa varten. Minulle nimettiin myös kurssisihteeri.

Esiintyjiä saadakseni soitin ensimmäiseksi parhaalle tietämälleni, Mouhijärven lukion rehtori Kari Koivurannalle. Olin 1982–86 Turun ja Porin lääninhallituksen fysiikan ja kemian lääninkouluttajana vierailut noin puolessa läänin kouluja ja tällöin Kari Koivuranta oli tehnyt vaikutuksen.

Pyysin Karia esiintymään, mutta hän ei nähnyt tarvetta seminaariin, ”ainakin meillä menee ihan hyvin”. Olin pettynyt ja peruin Heinolasta sekä tilan että kurssisihteerin.

Kuukautta myöhemmin tuli mieleen, että ehkä sittenkin olin alun perin oikeassa ja seminaari pitäisi järjestää – ja miksei omassa lukiossani eikä ulkopuolisten nurkissa!

– Parainen 1997 –

Näinpä seuraavana keväänä 14.–15.4.1997 oli Paraisten lukiossa seminaari ”yksisarjaisten lukioiden rehtoreille ja opettajille” otsikolla Pienen lukion strateginen kehittäminen. Yllätyksekseni seminaari houkutteli paikalle 43 osanottajaa 24 lukiosta, Oulun läänistä myöten.

Paraisten lukiossa julkaisu ja kansainvälisyttä

Itselläni on pienestä asti ollut sisäsyntyinen mieltymys määrämutoisten julkaisujen tekemiseen. Lukio on usein

rehtorinsa näköinen. Niinpä Paraisten lukiossa tuotettiin 15 vuoden ajan joka toinen keskiviikko ilmestynyttä "Macaber"-lehteä ja lisäksi kansainvälisten projektitöidemme jokavuotisia monikielisiä 40–50-sivuisia raporttivihkoja. Jokainen oppilas oppi palstoittamaan, tekemään otsikot, ingressit ja lähdeluettelot, sijoittamaan kuvat paikoilleen jne.

Olimme Suomen johtava projektityökoulu. Meidän projektitöidemme ideasta tehtiin pari kirjaakin. Yhteistyökumppaninani oli 1992–2003 USA:n Nevadassa sijaisevan Virginia City High Schoolin tietotekniikan opettaja Virginia Warner. Meillä oli molemmilla 1990-luvun alussa poikkeuksellisen laajat kansainväliset sähköpostiyhteydet perustuen kolmeen pooliin: norjalaisen Per Dalinin IMTECiin, australialaisen Malcolm Beazleyn CPAW:hen ja amerikkalaiseen I*EARNiin (lisätietoja näistä saat googlaamalla).

Määritimme Virginian kanssa kulloisenkin vuoden katotaiheen, jonka alta opiskelijat projektiverkostomme eri maissa valitsivat oman alaotsikkonsa ja ryhmänsä jäsenet.

Olemme Virginian kanssa samanikäiset. Kiitän häntä menneestä yhteistyöstä edelleenkin lähettämällä syntymäpäivätervehdyksiksi valokuvan vyöni soljesta:

Käytimme ammattimaista PageMaker-taitto-ohjelmaa (nykyään InDesign). Monet nuoret saivat lukion julkaisu-toimintapainotuksesta elämänsä ammatin, parhaana esimerkkinä oma hyvin menestynyt poikani, joka on jo myynyt kaksi perustamaansa painotaloa.

Intohimo kirjojen, esitteiden, rollupien (kuvia alla), käyntikorttien ja muiden painotuotteiden tekemiseen on jäänyt myös itselleni, rehtorille, aina tähän päivään saakka. Suurimpia ovat Kirjamesuilla käytettävä 2x2 metrin kokoinen kuvaseinä sekä valomainokset Hattulan keskustan tienvarren useiden metrien pituiseen sähköiseen valotauluun.

Saman kirjallisen intohimon perintöä on tämäkin Lapinlahden seminaarin seminaariraportti.

Lähilukioyhdistyksessä seminaariraportteja 30 vuotta

Suomen Lähilukioyhdistyksen seminaarien sarjassa on heti alusta eli vuodesta 1997 lähtien ollut tarjolla Suomen koulumaailmassa poikkeuksellinen palvelu: kaikki esitykset lähes sanasta sanaan sisältävä sittemmin värikuvitettu 40–50-sivuinen seminaariraportti.

Niinpä 26 vuoden ajan, 1997–2023, kirjoitin esitykset

suoraan puheesta muistiin näppäimistöllä, aluksi kannettavalla Sir Clive Sinclairin (1940–2021) mustalla Sinclair Z88 -tietokoneella ja Niisiän seminaarista 2013 lähtien iPhone muistiin:

Kaustisen seminaarin 2024 edellä tekniikka oli ottanut ison harppauksen. Äänitin Kaustisella kaikki esitykset pienellä Olympus LS-10-haastattelulaitteellani MP3-muotoon, josta muutin äänen tekoälyllä suoraan tekstiksi. Näin sain esitykset talteen sana sanalta ilman näppäimistöä.

Todellisuudessa tekstin saattaminen lopulliseen muotoon ei kuitenkaan nopeutunut. Aiempina vuosina tuli nimittäin jo muistiinkirjoitusvaiheessa korjattua puhekieli kirjakieliseksi, mutta nyt se piti tehdä jälkikäteen erikseen. Lisääaikaa vaati myös tekstin tiivistäminen. Painetun tekstin lukija on tottunut tiivistettyyn sanontaan ja siksi oli myös siivottava pois kaikki niinkut ja muut turhat välisanat.

– Sysmä 1998 –

Sysmän yhteiskoulun lukion rehtori Hannu Jolula järjesti 20.–21.4.1998 Sysmässä ja Hartolassa seminaarin "Talous ja etäopetus pienen lukion kehittämiskohteina".

Hannu sisäisti pienten lukioiden yhteistyön merkityksen ja kirjoitti Sysmän seminaariraportin alkupuheessaan "Olen monella tapaa pannut merkille tämän joukon aktiivisuuden ja kiinnostuksen oman lukion kehittämiseen".

– Lievestuore 1999 –

Myös Lievestuoreen lukion rehtori Markku Hemmi kuului pienten lukioiden liikkeen alkuvaiheen aktiiviporukkaan. Markku ilmoitti, että hän voisi pitää Lievestuoreen lukiolla seminaarin "Arviointi ja oppilaanohjaus" keväällä 1999. Osanottajia Lievestuoreella oli vain 23.

– Parainen 2000 –

Halusin varata maagisen tasavuoden 2000 itselleni. Olin muutama vuosi aikaisemmin aloittanut taipaleeni Suomen Laatu-yhdistyksessä, joten aiheeksi tuli "Laatu pienen lukion voimavarana". Kun osanottajia meille Paraisten saaris-tolukioon Turun eteläpuolelle tuli Savukoskea ja Pelkoseniemiä myöten, ei pienten lukioiden yhteistyön merkitystä voinut enää kyseenalaistaa. Kysyntää oli.

Seminaariemme laadunarviointia vuodesta 2000

Järjestin Laatuseminaarin totaalisesti yksin, sillä kanslistini ilmoitti ensimmäisen seminaaripäivän aamuna olevansa sairas. Kiireettömien tuttujen osanottajien tervehtiminen rauhallisesti kaiken häslingin keskellä otti voimille!

Kevään 2000 Laatuseminaarista käynnistyi seminaariemme laadunarviointi. Kaikki seminaariemme on 27 vuoden ajan, 2000–2026, arvioitu aina prikulleen samalla sapluunalla. Toivoisin tämän perinteen jatkuvan. Edellisen seminaarin analyysi on aina seuraavan seminaarin lähtökohta.

Kiitokset osanottajille, jotka ovat ymmärtäneet laadunarvioinnin merkityksen! Lapinlahdellakin 82 % osanottajista palautti laadunarviointilomakkeen, 2025 Kiteellä 83 %.

Tasavuonna 2000 valmistui myös Lähilukioyhdistyksen ensimmäinen jäsenluettelo. A5-kokoinen ja 30-sivuinen "Esikuva-analyysi (eli benchmarking) pienen lukion kehitystekijänä + pienten lukioiden keltaiset sivut" ilmestyi 11.11.2000 ja käsitti 46 jäsenlukiota.

Jäsenlukioluettelo ilmestyi A5-koossa vuoteen 2022 saakka, jolloin kirjapainolle sattui virhe. Sain useita odottamattoman suuria paketteja, joiden sisältä paljastui, että vihkoset oli vahingossa tehty kokoon A4. Huomasin heti, että A4 esitteleekin yhdistystämme paljon näyttävämmiin kuin pikkuihin A5, ja siitä lähtien kokona on ollut A4. Tekstikokoa pienentämällä sai A4:ään lisäksi mahtumaan paljon aikaisempaa enemmän koulukohtaista tietoa.

Olen vuosittain tarkistuttanut jäsenlukioiden tiedot (valokuva ja teksti) tammikuun kolmannella viikolla, heti sen jälkeen, kun olen saanut koko 182 jäsenlukiomme työlään kaksiviikkoisen osoitustarkistuksen valmiiksi.

Luettelo on jo kolmatta vuotta painettu samalla hinnalla 1043 € per 310 kpl latvialaisessa ADverts-painotalossa.

Printti-jäsenluettelon pohjalta kolme eri pdf-versiota

Nykyinen "182 lukion Hyvät käytännöt 2026" on 72-sivui-nen tuhti tietopaketti. Jäsenluettelon postittamisen on hoitanut Kesälukioseura ry, koska luettelon lopussa on vuosittain julkaistu Kesälukioseuran kesälukio-ohjelma. A5-versio Kesälukioseura postitti omin kului-n, mutta koon kasvamisesta (A5 → A4) johtuneesta postituskulujen noususta yhdistys on maksanut vuosittain korvauksen (275 €).

Jäsenluettelon eri versiot soveltuvat Lähilukioyhdistyksen esittelyyn eri käyttötarkoituksiin ja eri kielialueille. Koulujen rekisteritietojen 45 sivua ovat kaikilla samat:

- suomenkielinen printtiversion jaetaan joka kevät medialle sekä jäsenetuna jokaiseen jäsenlukiioon
- suomenkielinen "Domestic"-pdf on muutoin identtinen printtiversion kanssa, mutta yksityisyydensuojan (GDPR) vuoksi ilman rehtoreiden nimiä ja yhteystietoja
- englanninkielinen "Global"-pdf-versio
- Kiinaan suunnattu "China"-versio
- osittain kiinan kielelle käännetty "中文"-pdf-versio

Eri kielialueiden omat "kotoutussivut" ennen varsinaista jäsenlukioiden esittäytymisluetteloa edellyttävät tiettyjen tekstien hankkimista etukäteen.

Nämä versiot ovat nähtävissä kotisivuillani www.jukkaomattila.fi → Small schools → INFO / Kansainvälisyys / Past & Present / Domestic / Global / China / 中文.

Lisää yhteisöllisyyttä luokkahuonetta kääntämällä

Olin Paraisten lukiossa kääntänyt luokkahuonegeometrian 90 astetta siten, että luokkien taulut olivatkin pitkällä seinällä eikä perinteiseen tapaan kuilumaisen pitkän huoneen toisessa päässä. Näin edistin sosiaalista yhteenkuuluvuutta: oppilaat lähemmäksi opettajaa, kauniisti korkeintaan kolmeen kaareen hänen ympärilleen.

Tätä varten teetin pulpetit, jotka kapenivat etuosastaan. Ne voitiin asettaa vierekkäin, kiinni toisiinsa, jolloin kaaret syntyivät itsestään. Paraisten seminaarissa nämä pulpetit oli siirretty luokkahuoneista liikuntasaliin, mutta hieno kaarijattelu ilmenee silti hyvin alla olevasta kuvasta.

Samaa yhteisöllisyyttä lisäävää kaariperiaatetta olen käyttänyt aina kun Lähilukioyhdistyksen seminaari on ollut mahdollista pitää tasalattialla.

Tasavuoden 2000 lumo ei jäänyt pelkästään laadunarviointiin ja jäsenluettelon kehittämiseen, vaan se jatkui vielä kesäkuussa, jolloin järjestin Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitolle sadan hengen opintomatkan maailman ympäri. Sen minuuttiohjelman tekoon kului pari vuotta.

Maailmanympärimatkan kuvitettu 48-sivuinen matkara-portti on luettavissa osoitteessa www.jukkaomattila.fi → about → 100 Round-the-World.

– Padasjoki 2001 –

Pienten lukioiden on tärkeä levittää hyviä käytäntöjä keskuudessaan. Niinpä Laatu-yhdistyksen tuttu Risto O. Laine tarjoutui avuksi Padasjoen seminaarissa "Esikuva-analyysi pienen lukion kehitystekijänä". Sain Riston kautta useita Laatu-yhdistyksen ammattilaisia kertomaan esikuva-analyysistä eli benchmarkingista.

Benchmarking oli innostanut monia lukioita ottamaan toisissaan selvää, olisiko jostain toisesta lukiosta saatavissa ideoita oman lukion toimintaan. Padasjoen lukiolta oli tehty tuottoisat benchmarking-vierailut Vihannin ja Heinäveden lukioihin, samoin Virolahdelta mm. Vehkalahden lukioon. Pomarkun lukio oli hankkinut vertaisoppia Honkajoen ja Lavian lukioista.

Myös teollisuudesta etsittiin kehitysmalleja. Seminaarilaiset vierailivat Eltrotec Oy:ssä ja Aspocomp Oy:ssä.

Pienten lukioiden toiminnan alkuvaiheessa oli tärkeää kehittää yhteisöllisyyttä. Niinpä kuuden vuoden ajan, vuo-

sien 2001–2006 seminaariraporteissa, julkaistiin kaikkien osanottajien kasvokuvat, jotta oppisimme tuntemaan toinen toisemme. Täässä ote kasvokuvagalleriasta:

– **Konnevesi 2002** –

Konneveden seminaari oli ratkaiseva yhdistyksemme perustamiselle. Paikalla olleet 43 lukion edustajat päättivät neljä asiaa:

1. nimetä hallituksen, johon kuuluvat rehtori Jukka O. Mattila Paraisten lukiosta puheenjohtajana, rehtori Hannu Jolula Sysmän yhteiskoulun lukiosta, rehtori Markku Hemmi Lievestuoreen lukiosta, rehtori Eero Lampi Padasjoen lukiosta, rehtori Lauri Pirkkalainen Konneveden lukiosta ja rehtori Marja Hahtola Posion lukiosta [Marja oli silloin myös Sure ry:n hallituksessa],

2. valtuuttaa hallitus edustamaan pieniä lukioita,

3. antaa hallituksen tehtäväksi valmistella yksityiskohtainen esitys pienten lukioiden järjestäytymismuodoksi, edelleen päätettäväksi kevään 2003 seminaarissa,

4. rahoittaa hallituksen työskentely Konneveden seminaarin tuotoista.

Rehtori Yrjö Sipilä (Hausjärvi) totesi seminaarin ensimmäisenä päivänä: ”Pitäisikö ponnistaa jotain suurempaa yhdessä” ja Hannu Jolula: ”Löyhänä liittymänä tämä homma ei etene. Tähänastisten seminaarien järjestäjät nukku koot erityisesti yön yli ja tehköt ehdotuksen huomenna”.

Perustimme Suomen Lähilukioyhdistyksen 2002

Niinpä me viisi perustimme yhdistyksen vuonna 2002: Sipilä, Jolula, Pirkkalainen, Hemmi ja Mattila (yhteiskuva kohdassa Loppi 2012). Yhdistys toimi 19 vuotta, kevääseen 2021, rekisteröitymättä, mutta tarkalleen yhdistyslakia noudattaen (katso rekisteröinnistä Webinaari 2021).

Keväällä 2002 tuotin 32-sivuisen ”Selvityksen pienen lukion tilasta – laatutyötä laajan valinnaisuuden kuristusotteessa”. Selvityksen tavoite oli vaikuttaa tuntijakoon. Asia kytketi tulossa olleeseen ainereaalien yo-kokeeseen, joka paisutti yo-tutkimon alaisuuteen pienten lukioiden kannalta tulkittomat 8 kurssia lisää.

Julkistin selvityksen Opetushallituksen tiloissa 20.3.2002 ja tilaisuudesta oli raportti samana iltana TV1:n pääuutislähetyksessä. Ei se tietenkään mitään vaikuttanut.

– **Karttula 2003** –

Vuonna 2003 rahoitus oli vielä järjestäjälukion eli Karttulan käsissä. Osanottomaksuista kertyi joltisestikin rahaa. Kuu-

lin lukiolaisten ajalleen pitkin iltaa huvikseen taksilla.

Tästä syntyi ajatus, että yhdistyksellä voisi olla omakin talous. Lopen lukion rehtori Vilho Ylönen valittiin rahastonhoitajaksi. Vilho toimi tässä tehtävässä kunnioitettavasti 18 vuotta, vuoteen 2021, jonka jälkeen tehtävässä jatkoi Pe-täjaveden lukion rehtori Ville Metsäpelto.

Viimeistellessäni Karttulan seminaariraporttia rehtorinhuoneessani Paraisilla singahtivat yhtäkkiä mieleeni kanarialinnut. Hiiliikaivoksiinhan on viety kanarialintuja miesten turvaksi. Niin kauan kun linnut säilyivät hengissä, kaivoksessa saattoi tehdä töitä. Kanarialinnut viestivät kuolemallaan, että kaivosilmassa ei voi oleskella.

Tuli mieleen, että pienen paikkakunnan lukiollahan on maaseudun väestökehityksessä symbolisesti kanarialinnun tehtävä. Niin kauan kun kunta ylläpitää omaa lukiota, on mahdollisuus säilyttää kotiseutu elinvoimaisena.

Olin siis tekemässä Karttulan seminaariraporttia. Kello oli jo kolme iltapäivällä. Halusin tehdä kanarialinnuista kansikuvan raporttiin. Vieraisessa luokassa oli vielä oppitunti käynnissä. Ryntäsin sinne ja kysyin, onko kenellekään kanarialintuja kotona. Eräällä oppilaalla oli undulaatteja. Siitä paikasta oppilas ja rehtori autolla pojan kotiin. Otin valokuvan undulaateista Karttulan seminaariraportin kanteen. Kesti kuitenkin vielä 14 vuotta ennen kuin kanarialinnut virallistuivat ja teetin niistä yhdistykselle pinssit.

Yhdistys myy pinssejä erityisellä taustakartongilla varustettuna. Lukio saa valita kartonkiin omaa toimintaansa kuvaavan iskulauseen. Kielivaihtoehdot ovat suomi, ruotsi, kiina, portugali, englanti ja ranska

– **Utajärvi 2004** –

Utajärvi on toistaiseksi yhdistyksen kevätseminaarien pohjoisin paikka. Rehtori Tapani Blomster oli kunnan hallinnossa mukana. Se takaa aina menestyksen lukiolle.

Yläkoulun ja lukion rehtoraattien yhdistämisestä oli tullut yhä yleisempää. Yhdistyksen hallituksen jäsen, Posion lukion rehtori Marja Hahtola tekikin Utajärven seminaaria varten ansiokkaan selvityksen ”Posion työnjakokaavio tilanteessa, jossa yhdistelmärehtorin tueksi ei ollut osoittava apulaisrehtoria”. Posiolta oli seminaarissa mukana myös Minna Rytisalo, nykyään menestynyt kirjailija.

– **Tikkakoski 2005** –

Keväällä 2004 havaitsin Tikkakosken lukion opiskelijamäärän vähentyneen alle tuolloisen rajan, 120:n, joten se saattoi tulla yhdistyksen jäseniksi. Lukion rehtoriksi osoittautui Antero Hietämäki, vanha tuttu Bukarestista Romanian

kansainvälisistä fysiikkaolympialaisista 1983, joissa toimin Suomen joukkueen johtajana ja Antero Vaasan lyseon lukiosta yhtenä Suomen joukkueen viidestä kilpailijasta.

Antero järjesti pyynnöstäni seminaarin 2005. Ohjelmassa oli mm. vastaanotto Keski-Suomen ilmailumuseossa ja iltajuhla upseerikerholla. Antero on nykyään Jyväskylän normaalikoulun rehtori ja seuraa yhdistyksemme toimintaa.

– **Jurva 2006** –

Yhdistyksen 10-vuotisjuhlaseminaari järjestettiin Jurvan lukiossa. Antero Hietämäki piti oppilaineen esityksen siitä, kuinka Tikkakosken lukiolaiset pyrkivät protestillaan säilyttämään lukionsa:

Jurvan seminaari, Jorma Marttila ja lentokoneet

Majoituin Jurvan lukion erinomaisen opon, Jorma Marttilan kotona. Jormaa kiinnostavat sota-ajan lentokoneet:

Tämä yhdisti meitä, koska olin vuonna 1974 löytänyt Ruijaan vuonna 1942 pudonneen saksalaisen Junkers Ju-88-pommikoneen. Olen pitänyt tästä löydöstä kymmeniä esityksiä, paitsi Jurvassa ja muualla Suomessa, myös vuoden 2000 maailmanympärimatalla Australiassa ja Kiinassa kesäkuussa 2026:

Lentokoneista puheen ollen en malta olla kertomatta, että vuonna 1979 tein lentokoneen lounastarjottimesta lentokoneen korkeusmittarin, jonka vielä kalibroimme yhteistoimin lentokonetta ohjanneen lentokapteenin kanssa: www.juk-kaomattila.fi -> Physics demonstrations.

Jurvassa luotiin seminaarien järjestelyohjeen pohjat

Seminaarien järjestämisvastuu jakautuu yhdistyksen ja järjestävän lukion osalle. Jurvan seminaarin järjestelyistä dokumentoin ensimmäisen kerran yhteistyön listauksen, josta ilmenee, mitä tekee paikallinen järjestävä lukio ja mitä yhdistys.

Ohjetta on vuosittain paranneltu, kun on huomattu asioiden sujuvan toisella tavalla paremmin. Myös tekniikan edistyminen on pudottanut jotain pois.

Seminaarien järjestelyohje kaitsi jälleen Lapinlahden seminaaria 2026. Seminaarin järjestäminen sujuu ohjeita noudattaen täydellisesti, ongelmitta.

Ohjeissa ei ole yhtään turhaa kohtaa. Esimerkiksi erillisissä kahvituksissa on oltava vähintäänkin pipari lisänä. Lopen seminaarissa 2012 tämä oli unohtunut ja se näkyi heti arviointilomakkeilla. Tästä muistan aina tavatessamme kuitilla Lopen seminaarin isännälle Vilho Ylöselle.

– **Ristiina 2007** –

Yhdistyksen puheenjohtajalla oma autonkuljettaja

Suomen Lähilukioyhdistys on ollut siitä ihmeellinen pikku yhdistys, että sen puheenjohtajalla on ollut 17 vuoden ajan oma autonkuljettaja. Äetsän Sarkia-lukion rehtori Seppo Holkeri toimi autonkuljettajanani Lievestuoreen seminaarista 1999 aina littiin 2016 saakka.

Joka seminaariaamuna Seppo on tullut autollaan kotipihalle Paraisille ja vuodesta 2007 lähtien, eläkkeellä ollessani, Hattulaan. Siitä hän on kuljettanut minut seminaaripaikalle ja tuonut myös takaisin.

Seminaarin järjestäminen on tuskastuttavan kiireinen prosessi. Sepon kuljetusapu on ollut valtava helpotus. Suuret kiitokset Seppo myös rattoisista keskusteluista pitkällä seminaarimatkoillamme!

Ristiinaan saavuttaessa meille oli Sepon kanssa satua pahasti. Vasemmalle kaartavan mäennyppylän takaa ilmestyi yhtäkkiä vastaan sorarekka. Nuorella kuskilla oli puhelin poskella ja hänen autonsa oli osittain meidän puolellamme tien keskiliinjaa. Olimme vähällä päästä hengestämme, mutta Seppo onnistui taitavasti väistämään.

– Korpilahti 2008 –

Korpilahden lukiota ei enää ole. Taisi olla ainoa kerta seminaarimme historiassa, kun seminaarin järjestäjälukiota esiteltiin. Rakennuksen suunnitellut arkkitehti sattui olemaan paikalla. Koulutuksen alueellistaminen oli yksi Korpilahden seminaarin aiheista. Korpilahden lukio joutui itsekin kokemaan alueellistamisen, kun Jyväskylän koulutuskuntayhtymä päätti lakkauttaa 1961 alkaneen lukion 1.8.2011.

Korpilahden vuosikokouksessa yhdistykselle valittiin uusi hallitus, joka istui aina vuoteen 2011 saakka. Takarivissä vasemmalta Antero Hietämäki, Vilho Ylönen ja Matti Hämäläinen, eturivissä Jukka O. Mattila, Marju Hynynen (sittemmin Sand) ja Seppo Holkeri:

– Paltamo 2009 –

Kristiinankaupungin ”ihmelukiosta” ja sen rehtori Antero Kulonpäästä oli jo muutaman vuoden tehty lehtijuttuja, koska lukio oli menestynyt ylioppilaskirjoituksissa poikkeuksellisen hyvin. Hän kertoi Paltamossa lukiostaan.

Paltamon seminaarin iltajuhlassa oli yllättäen näytelmä, joka työllisti toistakymmentä esiintyjää. Rekvisiittaan kuului oikean näköinen lehmä, jonka alla oli kaksi ihmistä. Esitys oli pitkä ja katsojilla oli hauskaa.

Yhdistyksen puheenjohtajana olin kuitenkin järkyttynyt. En voinut lainkaan nauttia esityksestä. Kämmenet hikoillen ajattelin kaiken aikaa, mitä hirveitä esitys tulisi yhdistykselle maksamaan. Vasta jälkepäin kuulin, että näytelmä oli kokonaisuudessaan lahja yhdistyksellemme.

Seuraavasta seminaarista lähtien järjestämässäänöihin tulikin varmuuden vuoksi merkintä ”Lähilukioyhdistys ei osallistu mahdollisten läksiäislahjojen eikä teatteri-, musiikkiesitysten tms. kustannuksiin”.

– Lammi 2010 –

Lammin lukio sijaitsee 36 km päässä Hämeenlinnasta ja Lammi kuuluu nykyään Hämeenlinnaan. Gymnasiet i Petalaxin rehtori Lars Varstala esitti ihan vastaavasti kuin Antero Kulonpää Paltamossa 2009, mitä erityistä hänen lukiossaan Petolahdella oli tehty.

Kristiinankaupungin lukio ja Gymnasiet i Petalax ovat esimerkkejä lukioista, jotka ovat muutaman vuoden julkisuudessa kirkkaasti ja perustellusti esillä ja palaavat sen jälkeen taas taustalle.

Pysyvämpänä kiintotähtenä Suomen Lähilukioyhdistyksen seminaareissa on loistanut Turun iltalukion rehtori Erja Vihervaara. Erjalla on joka kerta ollut uusi yllättävä ja vetävä aihe. Lammilla hän kertoi ”osaamisen testaamisesta toisin kuin tavallisesti” eli luntaamisesta luvan kanssa.

Noviisiklinikka nuorempien rehtorien tukena

Suomen Lähilukioyhdistyksen kehittämisseminaarien ohjelmassa on vuodesta 2003 ollut ”Noviisiklinikka”, jossa pidempään palvelleet rehtorit jakavat tietämystään uraansa aloittaville.

Lammin seminaarin Noviisiklinikan puheenjohtajana pöydän päässä toimi entinen Kärkölän lukion rehtori emeritus Ilkka Kari:

– Harjavalta ja Nakkila 2011 –

Seminaarista on jäänyt mieleen osanottajien ylivertaisesti parhaaksi rankkaama Boliden Harjavalta Oy:n toimitusjohtaja Pekka Tuokkolan hieno esitys ”Mitä teollisuus odottaa lukion käyneeltä nuorelta”. Tuokkolan titteli oli Senior Advisor. Erikoisen tittelin taustaa kysyttäessä Pekka Tuokkola selitti, että Junior Advisor antaa neuvoja pyydettyä, mutta Senior Advisor pyytämättä. Hyvä idea!

– Loppi 2012 –

Vuonna 2002 perustettu Suomen Lähilukioyhdistys täytti Lopella 10 vuotta. Tuolloin asetettiin Tavoite 2012, jonka mukaan yhdistyksen jäsenlukijoiden tulosten keskiarvo MTV3:n kokoamassa vertailussa olisi kevään 2012 listasta lähtien parempi kuin koko maan listan mediaani eli keskimäinen arvo.

Pidin kirjaa näistä tilastoista useamman vuoden ajan. Olimme hyvin lähellä mediaania. Jos koko maan keskiarvo oli jotain 22,3, niin pienillä lukioilla saattoi olla 22,2. Oli siis vain desimaalista kysymys. Jo se oli erinomainen tulos, koska pienet lukiot ottavat yleensä opiskelijoita hyvinkin alhaisella keskiarvolla.

Yhdistyksen kymmenvuotista taipaletta Lopella juhlistet-

taessa otettiin yhdistyksen perustajien ryhmäkuva Konnevedellä 10 vuotta aikaisemmin otettua noudatellen:

Suurten lukioiden Pro Lukio ry:n perustaminen 2012

Kuopiossa virisi vuonna 2011 ajatus kaikkia lukioita edustavan uuden yhdistyksen perustamisesta. Lähtökohtina oli toisaalta Lähilukioyhdistyksen ilmeisen hyvin toimiva malli ja toisaalta ammatillisella puolella jo pitkään toiminut AM-KE ry. Jälkimmäinen oli esikuvana siinä määrin, että uusi yhdistys kulki alun kehittämissaiheessaan jopa nimellä ”Lukiokoulutuksen kehittämissaihe LUKU ry”.

Tämän historiikin kirjoittaja on toiminut Pro Lukio ry:ssä jo sen perustamisvaiheessa 2011 ja lisäksi toistakymmentä vuotta hallituksessa aina vuoteen 2023. Alussa lähdettiin siitä periaatteesta, että Pro Lukio edustaisi Suomen kaikkia lukioita tasapuolisesti. Asiat kuitenkin luisuivat vähitellen valitettavasti siihen, että Pro Lukioista on tullut – kuten sen hallituksen kokoonpanostakin ilmenee – leimallisesti suurien lukioiden edunvalvoja.

Selvimmän tämän profiloituminen tuli esille Pro Lukio ry:n lausunnossa opetus- ja kulttuuriministeriön kesän 2025 lausuntopyynnössä, joka koski pienille lukioille ja Suomen pienille kunnille elintärkeää EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien lukiolaisten lukuvuosimaksuja: ”Pro Lukio kannattaa sitä, että nuorten lukiokoulutuksessa lukion rahoitusjärjestelmän kautta rahoitetaan vain Suomessa vakinaisesti asuvien oppivelvollisten sekä maksuttomuuden piiriin kuuluvien opiskelijoiden lukio-opintoja”.

Jäsenmäärältään Pro Lukio ry on Suomen Lähilukioyhdistys ry:tä pienempi ja se järjestää lukioseminaarinsa vain joka toinen vuosi. Se on saanut saanut ylikorostetun aseman ikäänkuin koko Suomen lukiokentän edustajana.

– Nilsia 2013 –

Nilsian seminaari pidettiin tammikuussa. Oli ankara pakkanen. Päästessäni esityssaliin oli ensimmäisenä ajatus, pitäisikö seminaari heti alkuunsa peruuttaa. Luentsalaina toimivassa liikuntasalissa puhalsi nimittäin kosteusvahinkojen vuoksi kaksi isoa tuuletinta häiriten huminallaan kuulemistani. Päätimme kuitenkin jatkaa ja seminaari sujui lopulta aivan hienosti.

Utajärven lukiosta oli Nilsian seminaarissa kaikkien aikojen ennätysellisin edustus, seitsemän osanottajaa, ja vielä Utajärven lukion nimikkoasuisia. Seminaarimaksuhan salli silloin kuten nykyäänkin, että samalla hinnalla lukio voi lähettää yhden tai kaksi osanottajaa.

Tämä alusta asti noudatettu periaate tuo seminaariin rehtorien lisäksi myös opettajia. Utajärven lukio oli päättänyt ottaa edullisesta osallistumismaksusta kaikki irti.

– Toijala 2014 –

Aiheena olivat lukioiden erilaiset yhteistyön hallintamallit, yhdessä ja erikseen. Julkisen liikenteen harrastajana kuvittelin, että kun Toijala on rautateiden risteysasema, niin suuri joukko väkeä tulisi eri suunnista junilla, mutta loppujen lopuksi junamatkalaisia oli vain muutama.

Kymmenen jäsenlukion lakkautukset 31.7.2025

Toijalassa puhuttivat pienten lukioiden lakkautukset ja lakkautusuhat. Nämä konkretisoituivat heinäkuun 2015 lopussa, jolloin kaikkiaan 10 jäsenlukiota lakkautettiin: Anjalankoski, Karttula, Kärkölä, Lavia, Porlammi, Puumala, Tikkakoski, Töölö, Valtimo ja Vihanti.

Liekö lakkauttamisen pelko, Utajärven haaste Nilsistä 2013 vai mikä ollut syynä, mutta Jurvan lukiosta seminaariin osallistui viisi osanottajaa ja Lopeltakin neljä.

Seminaarin keskeinen aihe oli ”Kokemuksia lukioiden yhdistämisprosesseista ja opiskelijakampanjoista oman lukion säilyttämiseksi”.

Mallia yhdistymisestä ei tarvinnut kaukaa hakea. Seminaarin johtaja, Toijalan lukion rehtori Tuovi Ronkainen ja Akaan sivistysjohtaja Jukka Aalto kertoivat kahden lähekkäin sijainneen lukion, Toijalan ja Viialan yhdistymisestä Akaan lukioksi.

Janakkalan lukion rehtori puolestaan kertoi otsikolla ”Erillään, mutta sama hallinto” Tervakosken ja Turengin lukioiden yhdistymisestä Janakkalan lukioksi.

Mouhijärven lukion, Äetsän Sarkia-lukion ja Tikkakosken lukion oppilaskuntien puheenjohtajat Joonas Salmijärvi, Vilma Harju ja Toni Myyryläinen kertoivat oppilaskuntiansa taistelusta lukioidensa säilyttämisen puolesta.

– Pietarsaari 2015 –

Pietarsaareissa Pietarsaaren lukio ja Jakobstads gymnasium toimivat fyysisesti samassa tilassa. Paikallinen lehti teki tästä jutun ”Unikt språksamarbete”. Astuessani 1986 Paraisten lukioon rehtoriksi menin heti seuraavana päivänä 200 m päässä sijaitsevan Pargas gymnasiumin rehtorin luokse ehdottaen yhteistyötä. Vanha mies totesi vain: ”Vi har språksvärigheter”. Yhteistyöstä ei siis tullut mitään.

Nyt 29 vuotta myöhemmin näin Pietarsaaren esimerkissä uuden mahdollisuuden. Lähetin lehtijutun ”Unikt språk-

samarbete” kaikille Paraisten koulutoimen päättäjille.

Paraisilta käytiin jo samana keväänä 2015 tutustumassa Pietarsaaren ratkaisuun. Niinpä sitten kävi niin, että vuodesta 2021 ovat Paraisillakin molemmankieliset lukiot toimineet Pietarsaaren mallin mukaisesti yhdessä!

– Iitti 2016 –

Kuten on jo aikaisemmin mainittu, olen aina kun vain suinkin mahdollista suosinut Lähilukioyhdistyksen seminaareissa tasalattiaa auditorion sijasta. Tasalattia on sosiaalisempi ja mahdollistaa helpomman liikkumisen. Iitissä oli toteutettu aika hieno juhlasali ilman talon kahta kerrosta varavaava auditoriota. Osanottajien sijasta vain puhuja oli nostettu ylös. Olin tästä niin innoistunut, että havainnollistin avauspuheessani kouluharpin avulla, kuinka jo kustannus-

tenkin kannalta on järkevämpää nostaa ylös pelkästään puhuja:

– Pyhäjoki 2017 –

Olen seurannut Pyhäjoen lukiota lämmöllä ja käynyt siellä jo silloin, kun lukio aloitti rivitaloasunnossa, muistaakseni vuonna 1988. Hattulassa asuva tuttuni ja Hattulan puutarhapiirimme jäsen, entinen opetusministeri Kaarina Suonio perusti Pyhäjoen lukion viimeisenä ministeripäivänään.

Ennen Pyhäjoen seminaarin avajaisia kuulin orkesterin harjoittelevan avajaisten musiikkiesitystä. Olin häkeltynyt, koska sävel tuntui tutumpaakin tutummalta. Kohta ilmeni, että se oli ”Eurajoki soi” eli säveltämäni ja sanoittamani valssi, nykyään eurajokisten yleisesti osaama merkkipäivälaulu. Rehtori Tauno Rajaniemi oli halunnut yllättää minut tällä tutulla kappaleella! Sitä voi kuunnella osoitteessa www.jukkaomattila.fi -> Kirjapäiväkirja.

Keskinäisvaihto Pyhäjoki <-> Parainen

Meillä oli Taunun kanssa yhteistyötä jo helmikuulta 1992, jolloin vaihdoimme Pyhäjoen lukion ja Paraisten lukion välillä viikoksi kummaltakin opettajan ja neljä opiskelijaa. Paraisilta lähti Pyhäjoelle lehtori Ari Lius ja mm. oma tyttäremi Elina. Pyhäjoelta Paraisille matkasi vastaavasti Tauno Rajaniemi mukanaan neljä opiskelijaansa. Ari ja Tauno oli-

Jäsenyysrajan nosto 120 -> 150 opiskelijaa

Lakkautukset ja lakkautusuhkat 2014 ja 2015 olivat taustalla, kun yhdistyksen hallitus teki 14.7.2014 seuraavan yksimielisen päätöksen:

Suomen Lähilukioyhdistystä perustettaessa jäsenlukioiden opiskelijamäärän yläraja oli alkuaavailuissa 3 x 36 = 108 opiskelijaa. Haluttiin kuitenkin saada väljyyttä ylöspäin, mistä syystä raja nostettiin 120:een, jossa se on ollut kevääseen 2014 saakka. Hallitus nosti syksystä 2014 alkaen rajan 150:een seuraavien perusteiden:

1. Nykyinen kehitys lukiokentällä, erityisesti pienten lukioiden lisän poistuminen alle 60 opiskelijan lukioilta, on asettanut monet nykyistä 120:n rajaamme suuremmatkin pienehköt lukiot hallinnollisesti samaan asemaan nykyisen jäsenkenttämme kanssa.

2. Nykyiselle jäsenistöllemme on etua kuulla hieman suurempien pienten lukioiden näkökulmia esimerkiksi lukiokoulutuksen järjestäjäkysymyksessä, koska tilanne tässä asiassa on sama kaikilla pienten kuntien lukioilla.

3. Jäsenrajan nostaminen 150:een kompensoi seminaariemme osallistujamäärän vähenemistä. Nykyisistä jäsenlukiostamme osan toiminta tulee väistämättä loppumaan. Esimerkiksi Enon lukion toiminta on lakannut 31.5.2014 ja Haukivuoren lukio lakkaa 31.7.2014. Karttulan ja Valtimon lukioissa on keväällä 2015 viimeiset ylioppilaskirjoitukset.

Lisää lakkautuksia on varmastikin tulossa. Janakkalan lukio pyysi kevään lopulla vapautusta jäsenyydestä, koska heidän opiskelijamääränsä oli Tervakoski-Janakkalayhdistämisen vuoksi ampaissut keski suurten joukkoon.

Yhdistyksen säännöissä ei ole mainintaa opiskelijamäärän ylärajasta, joten mahdolliseen muutokseen riittää hallituksen päätös.

Jäsenyysrajan nosto 120:stä 150:een toi yhdistykseen 22 uutta jäsenlukiota: Elisenvaaran lukio, Eurajoki, F. E. Sillanpään lukio, Haapavesi, Itä-Suomen koulun Joensuu yksikkö, Kannus, Karis-Billnäs, Karkkila, Kokemäki, Kuhmo, Kurikka, Laihia, Laitila, Lieksa, Muhos, Mänttä, Närpes, Parkano, Saarijärvi, Suomussalmi, Vantaan seudun steinerkoulu ja Somero.

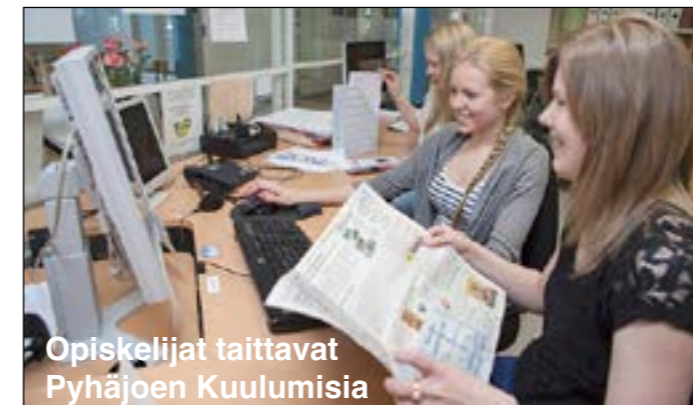
vat molemmat matemaattisten aineiden opettajia ja pitivät tuon vaihtoviikon ajan päivittäin toinen toistensa oppitunnit.

2017 asialistalla yhdistyksen lakkauttaminen

Pyhäjoen seminaariin oli ilmoittautunut kaksi viikkoa ennen vain 15 lukiota. Tämän vuoksi esitin yhdistyksen vuosikokouksessa yhdistyksen purkamista. Kokous päätti kuitenkin jatkaa toimintaa. Osaratkaisuksi tuli puheenjohtajana toimineen Hannu Sulkakosken (Pietarsaari) ehdottama hieno oivallus: 50 € vapaaehtoinen jäsenmaksu.

Yhdistyksen seminaarien avajana jo 15 vuotta toiminut OPH:n johtaja Jorma Kauppinen valittiin yhdistyksen hallituksen 27.1.2017 tekemän päätöksen mukaisesti Pyhäjoella Suomen Lähilukioyhdistyksen kunniajäseneksi.

Pyhäjoen lukion opiskelijat striimaavat kunnan valtuustokokoukset ja ovat jo vuodesta 1988 tuottaneet kunnan joka talouteen viikottaisen paikallislehti Pyhäjoen Kuulumiset: <https://kuulumiset.pyhajoki.fi>

Opiskelijat taittavat Pyhäjoen Kuulumisia

– Somero 2018 –

Someron seminaarissa majoitus oli hajautettu kymmeneen pikkupaikkaan ympäri Someroa. Toin OKM:n Tiina Silanderin omalla autollani Helsingistä seminaariin kertonan lukion uusien opetussuunnitelmien 2021 pohjalla olevista lukiolaista ja asetuksista 2018–19.

– Petäjävesi 2019 –

Petäjäveden iltajuhlalta on jäänyt mieleen kaksi asiaa: seminaariemme historiassa ensimmäistä kertaa kunnan päättäjien runsas osanotto iltajuhlaan sekä avaussanojen lausujan, Petäjäveden Metallin Oy:n hallituksen puheenjohtaja Markku Salmisen jo ennakkoon esittämä toivomus alkoholin jättämisestä pois iltajuhlasta.

Molemmat käytännöt ovat tulleet seminaareissamme pysyviksi. Samalla kun yhdistyksen seminaarit työllistävät paikallisia matkailu- ym. yrittäjiä, yritämme myös lähentää päättäjiä omaan lukioonsa kutsumalla heitä iltajuhlaan.

– Lappeenranta, pandemiaperuutus 2020 –

Rakensimme Itä-Suomen koulun lukion rehtori Katri Anttilan kanssa hienon ohjelman Lappeenrantaan. Olin käynyt hyvissä ajoin paikalla ja katsonut, miten kaikki toimisi: esiintymispaikat ja jopa iltajuhlajärjestelyt hotellilla. Sitten iski korona-pandemia.

Lappeenrannasta jäi muistoksi se yllättävä havainto,

kuinka helppoa on peruuttaa seminaari, vaikka sen rakentamisen on mennyt monta kuukautta. Sähköpostiviesti vain kaikille esiintyjille ja ilmoittautuneille. Siinä kaikki.

– Webinaari 2021 –

Maailmanlaajuinen pandemia jatkui. Ehdotuksestani pidettiin vuoden 2020 perutun Lappeenrannan esiintyjiin perustuva yhteinen webinaari Pro Lukio ry:n kanssa.

Tähän webinaariin osallistui 197 henkeä 89 lukiosta. Se oli yhdistyksen vähimmällä vaivalla eniten rahaa tuonut tilaisuus, vaikka tuotto jaettiin tasan Pro Lukion kanssa.

Suomen Lähilukioyhdistys ry:n rekisteröinti 21.4.2021

Vuosi 2021 jää aikakirjoihin vuotena, jolloin yhdistys vihdoin rekisteröitiin (PRH:n päätös 21.4.2021). Rekisteröinti johtui pankkikäytäntöjen tiukentumisesta. Utajärven Osuuspankki, jossa yhdistyksen tilit olivat lähes 20 vuotta olleet, sanoi yksipuolisesti yhteistyön irti.

Siirtyminen Lopen lukion Vilho Ylösen jälkeen uudeksi rahastonhoitajaksi tulevan Ville Metsäpellon jyvaskyläläiseen Keski-Suomen Osuuspankkiin teki rekisteröinnin käytännössä pakolliseksi. Vaihdoon liittynyt byrokratia oli käsittämätön: uudelta pankilta tuli uuteen asiakkuuteen liittyen puheenjohtajalle 18 juridista dokumenttia!

Rekisteröinti lisäsi maksuliikenteen byrokratiaa ja kustannuksia. Yhdistysten luvatussa maassa olisi tilausta yhdistystoimintaan keskittyneelle joustavammalle pankille.

– Parkano 2022 –

Seminaari pidettiin tuliterissä uusissa tiloissa. Parkanossa tutustuin ensimmäistä kertaa Finest Future -hankkeeseen, eli Peter Vesterbackaan ja kansainvälisiin lukiolaisiin.

Kuvassa vasemmalta Nguyen Le Minh Phuong (”Julia”), rehtori Johanna Rintapää, Do Yen Phuong (”Livia”) ja Nguyen Anh Thy (”Anna”):

Kouluneuvos Jorma Kauppinen oli Parkanon lukiossa viimeistä kertaa avauspuhujana. Yhdistyksen kunniajäsen (katso Pyhäjoki 2017) Jorma Kauppisen ura Lähilukioyhdistyksen seminaarissa on ollut huikaiseva (pokaalikuva seuraavalla sivulla).

Jorma Kauppinen on vuosina 2002–2022 toiminut avajana yhteensä 17 kertaa. Osanottajien arvioinnin mukaan hän on 2008, 2012 ja 2014 eli kolmesti ollut luennoitsijoista ensimmäisellä sijalla, toisella sijalla kuudesti ja kolmannella kahdesti.

Ulkomailla Suomen koulutusjärjestelmästä puhuessani olen pitänyt Jorma Kauppisen ja Suomen Lähilukioyhdistyksen yhteistyötä osoituksena Suomen kouluhallinnon ja koulujen välisestä keskinäisestä luottamuksesta.

Seminaariemme avaajana 17 kertaa toimineen Jorma Kauppisen pokaalisiaalis kuulijoiden arvioimana

- Sysmä 2023 -

Seminaari on pidetty Sysmässä kahdesti, 1998 ja 2023. Varasin reteesti kylän ainoan hotellin kokonaan meille. Sysmän seminaarin 1998 järjestänyt ja nyt jo eläkkeellä ollut rehtori Hannu Jolula piti pyynnöstäni esityksen pienten lukioiden liikkeen syntyvaiheista. Rehtorina 1989–2012 toiminut Hannu on muuten tehnyt 1949 aloittaneesta Sysmän yhteiskoulusta parhaan tuntemani kouluhistoriikin.

Sysmän seminaari veti psyykkisesti tiukille. Puolisoni, Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan pitkäaikainen pääsihteeri Leila Mélar, jonka kanssa olin jakanut viimeiset 30 vuotta, menehtyi Helsingissä saattohoidossa juuri seminaarin alla.

Onneksi seminaarissa vain yksi tuli lausumaan osanotonsa. Sanoin hänelle, että nyt suu suppuun. Psykyeni ei olisi mitenkään kestänyt enempiä surunvalitteluita.

- Kaustinen 2024 -

Kaustisella oli jo seminaaria edeltävänä keskiviikkona parikymmentä kansainvälistä lukiolaista, joiden kanssa vietimme iltaa (kuva alla). Kaustisella oli seminaariemme historian hienoin iltajuhlapaikka, uskomattoman upea osittain kallioon louhittu Kaustisen Kansantaiteenkeskus.

- Kitee 2025 -

Kiteeltä ovat jääneet mieleen seminaaria edeltävän keskiviikkoillan tutustuminen Näyttelykeskus Kiteeseen ja Nightwishin historiaan, sekä tietysti uskomattoman hienot [steel pan -rummut](#), joita saimme kuunnella.

Suomen Lähilukioyhdistyksen hallitus on useaan otteeseen ehdottanut sekä Kasvatustieteen tutkimuslaitokselle (KTL) että yliopistoille tutkimuksen tekemistä kansainvälisistä lukiolaisista.

Vakava hetki Parkanossa 2022. OPH:n Jorma Kauppinen ja Petri Lehikoinen.

Kun aihe ei ketään sytyttänyt, Leena Hautajärvi (Sallan lukio), Marja Kallio (Merikarvian lukio) ja Mari Pirkkala (Rautalammin lukio) tuottivat 31.10.2025 julkistetun 18-sivuisen tutkimuksen kansainvälisistä lukiolaisista (www.juk-kaomattila.fi → Kansainvälisyys). Tutkimuksella oli tarkoitus vaikuttaa viime hetkellä Suomen ulkomaalaisvastaisen hallituksen päätökseen kansainvälisten lukiolaisten luku- vuosi maksuista. Kuten tiedetään, lukuvuosi maksut tulivat silti 1.8.2026 lähtien opintonsa aloittaville.

- Lapinlahti 2026 -

Lapinlahden vuosikokouksessa 16.4.2026 vaihtui puolet yhdistyksen kuuden hengen hallituksesta. Saimme pontevan uuden hallituksen. Lähilukioyhdistyksen ainoa reaalin kasvusuunta on kansainvälisyydessä ja siitä on jopa neljällä hallituksen jäsenellä vankkaa kokemusta.

Yhdistys on nyt hyvissä käsissä. Lapinlahti 2026 merkitsee suurta murrosta yhdistyksen toiminnassa, joka on 30 ensimmäistä vuottaan tapahtunut paljolti vain yhden ihmisen varassa. Esimerkiksi kevätseminaarien ohjelmat ovat tulleet hallituksen jäsenillekin tiedoksi vasta jälkikäteen, samaan aikaan kuin muullekin jäsenistölle.

Uuden hallituksen työtä helpottaa, että kaikki yhdistyksen toimintaan liittyvä on hyvää laadunhallinnan tapaa noudattaen dokumentoituna, muun muassa valmiit jäsenluetteloiden sekä seminaariohjelmien ja niiden järjestämisen pohjat. Ei tarvitse aloittaa tyhjästä.

30 vuoden yksityiskohtaiset pdf-seminaariraportit antavat tutkijoille tarvittaessa kattavan aineiston Suomen maa-seudun ja haja-asutusalueiden pienten lukioiden kehityshaasteista kautta vuosikymmenien. Kaikki on tallella.

Suomen Lähilukioyhdistyksen hallitus on pitänyt vuosittain helmikuun alussa fyysisen kokouksen Tampereella. Alla vanha vuoden 2025 hallitus. Vasemmalta Jukka Pirttimäki (Eura), Anja Mäkelä (Loppi), Jukka O. Mattila (Hattula), Helena Korkeakoski (Ikaalinen) ja Ville Metsäpelto (Petäjävesi). Poissa Minna Kempainen (Muhos).

Ohjelman taso ja ajankohtaisuus ratkaisevat

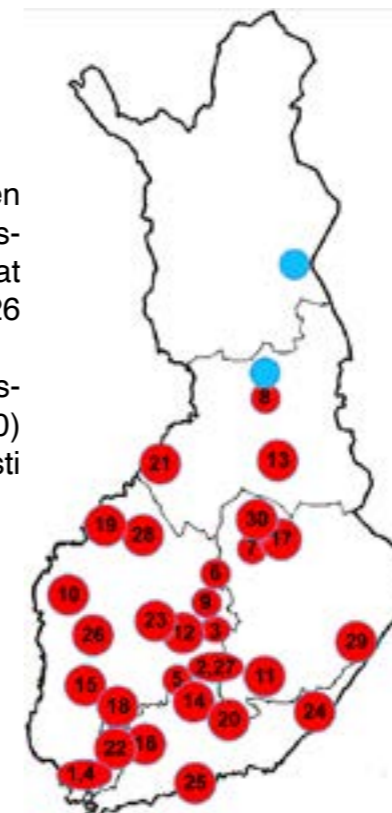
Kevätseminaarit on aina järjestetty jäsenlukiolla, ei milloinkaan Helsingissä. Viereisessä kartassa ovat järjestäjälukiot järjestämisvuoronsa mukaisesti. Vain kahdella paikkakunnalla on seminaari järjestetty kahdesti: Paraisilla 1. ja 4. seminaari sekä Sysmässä 2. ja 27. seminaari.

Helsingin kohdalle merkitty 25 on pandemian johdosta webinaarina vuonna 2021 toteutettu etäseminaarit.

Järjestäjäpaikkakunnat kattavat maan eteläosan mel-

Seminaarien järjestämispaikkakunnat 1997–2026

järjestämisvuoron (1–30) mukaisesti

ko tasaisesti. Siniset pisteet tarkoittavat Puolangalla 25.10.2007 sekä Sallassa 18.7.2025 pidettyjä yhden päivän seminaareja.

Yhdistyksen kevätseminaarin järjestäminen tuo paitsi näkyvyyttä järjestäjälukiolle, myös myönteistä julkisuutta paikkakunnalla ja tiedotusvälineissä sekä ilmaisen valtakunnallisen seminaarin opettajien omalle työpaikalle.

Oma näkemykseni ja kokemukseni on, että osanottajien saamisen kannalta seminaarin järjestämispaikkakunnalla ei ole suurta merkitystä, kunhan seminaari on yhdistyksen jäsenlukioiden massan sisällä Etelä-Suomessa. Ohjelman taso ja ajankohtaisuus ratkaisevat. Siitä todistavat vahvasti oheisseminaariden aiheiden houkuttavuutta kuvaavat pylvää edellä laadunarviointisivun 33 oikeassa reunassa.

Kaupungin valot houkuttelevat kaiken ikäisiä

Isompien paikkakuntien läheisyydessä sijaitsevilla pienillä lukioissa tiedetään, kuinka kaupungin valot houkuttelevat nuoria. Siitä riippumatta, mitä ”oma” lukio tarjoaisi, nuoret pyrkivät isompien asutuskeskusten lukioihin.

Kaupungin valot houkuttelevat myös pienten lukioiden opettajia ja rehtoreita. Osallistuin Opetushallituksen XV valtakunnallisille Lukiopäiville 2025. Laskin paikalla olleen noin 450 maksavaa katsojaa.

Suomen Lähilukioyhdistyksellä on tällä hetkellä 182 jäsenlukiota, hieman yli puolet Suomen lukioista. Jos oletetaan OPH:n Lukiopäivien ohjelman vetoavan koko Suomen lukioväkeen suurin piirtein samalla tenholla, olisi 450 osanottajan joukossa pitänyt olla 225 edustajaa pienistä lukioista. Aika monia heistä väliajalla tapasinkin.

Kuten Lapinlahden seminaariraportin 2026 sivulta 34 havaitaan, seminaariin osallistui kuitenkin ainoastaan 51 henkeä 29 lukiosta. 51 on kaukana 225:stä.

OPH:n Lukiopäivien osallistumismaksu oli noin 500 euroa hengeltä (lisäksi majoittuminen pääkaupunkiseudulla). Suomen Lähilukioyhdistyksen Lapinlahden seminaarin osallistumismaksu oli käytännössä 150 euroa hengeltä. Parhaiden laatuperiaatteiden mukaan järjestettyjen omien seminaariemme tasoa olen jäävi kommentoimaan.

Epäsuhta osanottajien lukumäärien välillä on askarruttanut mieltäni. Olen pohdiskellut, että osallistuminen esimerkiksi OPH:n sinänsä kalliisiin Lukiopäiviin on lukion ylläpitäjälle tavallaan vakuutusturvaa siihen, että virallisessa katsannossa muruakaan ”uusista” asioista ei jää tietämättä tai saamatta, kun osallistuu pääkaupungissa Opetushallituksen tilaisuuteen, olkoonkin, että se on vain joka toinen vuosi (Lähilukioyhdistyksellä joka vuosi).

Kasvaa kansainvälistymisestä – uusimpana Kiina

Suomen Pisa-menestys alkoi vuonna 2000. Yli 25 vuoteen opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole osannut hyödyntää tätä omalle alalle osunutta lottovoittoa.

Kun Peter Vesterbacka oivalsi tarttua asiaan muiden maiden tapaan (Kanada, Uusi-Seelanti, Saksa jne), OKM kiirehti ensimmäisenä heittämään kapuloita rattaisiin luku- vuosi maksujen muodossa.

On totta, että englantia puhuvissa maissa on kv-opiskelijoille lukuvuosi maksut, mutta Suomeen tullakseen nuorten on opiskeltava ensin oma harvinainen kiellemme. Saksa on samassa asemassa, mutta ymmärtää antaa saksaa puhuville kv-lukiolaisilleen maksuttoman opiskelun.

Mäntän kaupungin periaatteet EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta lukio-opiskelijoilta perittäviestä lukuvuosimaksuista ja niitä koskevista periaatteista.

Paikallinen tarve ja strateginen näkökulma

Mäntän lukio on tarkastellut kansainvälisten opiskelijoiden vastaanottamista osana lukion pitkäjänteistä strategista kehittämistä. Tavoitteena on lukion elinvoiman vahvistaminen, opiskelijamäärän vakauttaminen sekä aidosti monikulttuurisen ja kansainvälisen oppimisympäristön kehittäminen. Kansainvälisyys nähdään Mäntän lukiossa pedagogisena vahvuutena sekä osana kaupungin elinvoimapolitiikkaa.

Toiminnalliset ja pedagogiset valmiudet

Tällä hetkellä noin kolmannes Mäntän lukion opiskelijoista on eri kieli- ja kulttuuritaustaisia. Lukioilla on tämän johdosta kertynyttä kokemusta opiskelijavalinnosta, opiskelijoiden ohjauksesta sekä opetuksellisista ja pedagogisista ratkaisuista, joilla tuetaan opiskelijoita, joiden suomen kielen taito on vielä kehittymässä. Näitä käytänteitä on kehitetty pitkäjänteisesti osana lukion arjen toimintaa. Lukio toimii tiiviissä yhteistyössä kaupungin sivistyspalvelujen, opiskeluhoollon sekä eri kansallisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kanssa, mikä tukee kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista lukio-opintoihin ja suomalaiseen koulutusjärjestelmään.

Mäntän sivistys- ja kulttuurilautakunta on yksimielisesti päättänyt, että:

1. Mäntän lukiossa otetaan 1.8.2026 alkaen käyttöön EU ja ETA maiden ulkopuolelta tuleville lukio-opiskelijoille lukiolain (34a§) mukainen lukuvuosimaksu, jonka suuruus on 10 094,74 euroa lukuvuodessa. Lukuvuosimaksu on saman suuruinen Mäntän lukiossa lukiokoulutukselle vahvistetun yksikköhinnan kanssa.
2. lukuvuosimaksu kattaa opetuksen, ohjauksen ja hallinnon. Lisäksi maksuun sisältyvät lounas ja opiskeluvälinemaksu (tarvittavat ohjelmistolisenssit sekä kannettava tietokone). Maksu ei sisällä asumista, vapaa ajan kustannuksia eikä muita henkilökohtaisia kuluja.
3. Lukuvuosimaksujen suuruutta voidaan tarkastella ja päivittää lautakunnan päätöksellä lukuvuosittain tarvittaessa. Yksittäisen opiskelijan lukuvuosimaksu pysyy kuitenkin samana koko hänen lukio-opintojensa ajan.
4. lukuvuosimaksuvelvollinen opiskelija on oikeutettu lukiokoulutuksessa opiskeluhoollon palveluihin sekä saamaan lukion opetussuunnitelman mukaisen opetuksen.
5. EU ja ETA maiden ulkopuolelta tulevien lukio-opiskelijoiden osalta noudatetaan yhdenvertaisuusperiaatetta. Ulkomaalaisia opiskelijoita ei voida suosia suhteessa suomalaisiin opiskelijoihin, eikä lukuvuosimaksu oikeuta erityiskohteluun tai laajempaan palveluvalikoimaan. Lukuvuosimaksua vastaan opiskelijat saavat täsmälleen samat opetukselliset ja opiskeluhoollolliset palvelut sekä samat oikeudet ja velvollisuudet kuin Mäntän lukion muut opiskelijat.

Suomen seuraavan ja toivottavasti vähemmän rasistisen hallituksen on otettava ohjelmaansa kansainvälisten lukioisten lukuvuosimaksujen purkaminen. Pääosin Vietnamiasta ja muualta Kaakkois-Aasiasta – myös Kiinasta – tulevat suomenkielillä opiskelevat lukioiset kuuluvat maahanmuuttajiemme parhaimmista. Kyse on ensisijaisesti koko Suomen, ei vain lukioiden hyvinvoinnista.

Tämän kirjoittajalla oli yhdessä Mäntän lukio rehtori Aki Koiviston kanssa tilaisuus päästä 30.5.–6.6.2026 tutustumaan Kiinassa Shanghaiin lähellä sijaitsevan Nanjingin normaaliyliopiston alaisen Suzhoun Experimental schoolin 2 + 2 -hankkeeseen, jossa nuoret käyvät ensin Kiinassa kaksi vuotta lukiota Suomen opetussuunnitelman mukaan, samalla suomen kieltä opiskellen.

Sen jälkeen he siirtyvät kahdeksi vuodeksi Suomeen, mitä todennäköisimmin Suomen Lähilukioyhdistyksen jäsenlukioihin. Ylioppilaisiksi valmistuttuaan heillä on aikomus jatkaa suomalaisissa korkeakouluissa ja – päätellen tapaamiemme kiinalaisten nuorten ja heridän vanhempiensa Suomi-innostuksesta – jäädä lopulta Suomeen veronmaksajiksi.

Tällä hetkellä Suzhoun Experimental schoolin 2 + 2 -hankkeessa on yhdeksän lukiolaista. Loka-marraskuun 2026 vaihteessa he saapuvat viikoksi Suomeen suorittaakseen kielitaitotestin marraskuun alussa. He palaavat tämän ensikosketuksen jälkeen vielä keväksi 2026 Suzhouhun ja jatkavat elokuusta 2027 alkaen lukion käyntiä Suomessa.

Lukija voi verrata yllä olevan kuvan yhdeksää nuorta näiden kotisivujen kiina-katalogien erillisesittelyjen kasvukuviin. Alla Suzhoun koulun historian asfalttiin piirretty aikajana. Koulu täyttää tuhat vuotta vuonna 2035.

2 + 2 -hanketta hallinnoi kokopäiväisesti 15 hengen markkinointitiimi. Hanketta on tarkoitettu tämän alkupilotoinnin jälkeen laajentaa ehkä jopa viiteen muuhun kaupunkiin. Kaukotavoitteena on saada Suomeen vuosittain tuhat suomea puhuvaa kiinalaista lukiolaista.

Osallistumiseen houkuttelussa parantamisen varaa

Pienten lukioiden seminaarien järjestäminen on kuin ravihevosten jalostusta. Olen pitänyt seminaareistamme monenlaista tilastoa.

Vieressä esitetyn kaavion mustat pylväät osoittavat kunakin vuotena seminaariin osallistuvien jäsenlukioiden lukumäärän suhteessa jäsenlukioiden kokonaismäärään, harmaat osallistuvien jäsenlukioiden lukumäärän.

Harmaista pylväistä nähdään, että vaikka Suomen Lähilukioyhdistyksen jäsenmäärä on aikojen kuluessa yli kaksinkertaistunut, keväteseminaareihin osallistuvien lukioiden lukumäärä on silti pysynyt karkeasti ottaen samana. Mustat pylväät kertovat, että jo yli kymmenen viime vuoden ajan omat seminaarimme ovat houkutelleet paikalle korkeintaan joka viidennen jäsenlukion. Se on vähän.

Osallistumisaktiivisuuden kasvattaminen on yhdistyksen uuden hallituksen suurin haaste. Uskon sen pystyvän tähän lisäämällä toiminnan näkyvyyttä ja yhteistä kokemista sosiaalisessa mediassa.

Karkeasti puolet jäsenlukioista ei lainkaan osallistu seminaareihimme. Tämän ilmiön syitä olisi mielenkiintoista selvittää. Haluaisin uskoa, että sen takana ei ole niinkään kehittämissinon puute, vaan uupuminen kasvavan byrokratian ja kaksoisrehtoriuden taakan alla (lukio plus yläkoulu). Tästä kuulisin mielelläni tuon neljän viidesosan ajatuksia esimerkiksi Google-groups-keskusteluryhmässämme.

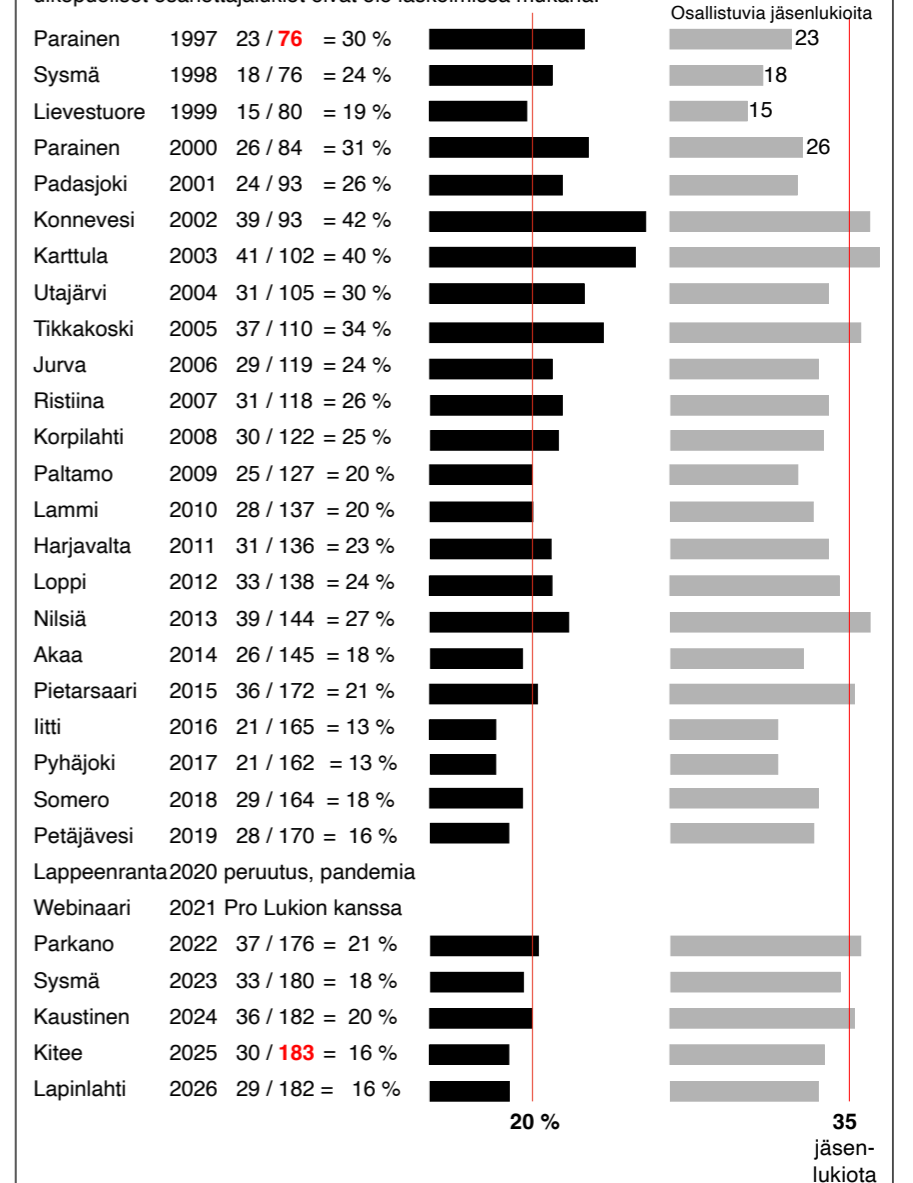
Pienten lukioiden asiaa pidettävä esillä julkisuudessa

Helsingin Sanomien MieliPidesivu on laajan lukijakuntansa vuoksi parhaita foorumeita tuoda asioita julki. Valitettavasti MieliPidesivun toimituksessa on jo muutaman vuoden ollut toimittaja, joka on systemaattisesti ja muin kuin journalistisin perustein estänyt kirjoitusteni läpikäymisen.

Tämä olisi ollut erityinen haitta yhdistyksellemme 2025, jolloin OKM ja Suomen hallitus suunnittelivat lukuvuosimaksuja kv-opiskelijoille. Siitä huolimatta sain vuoden aikana kuitenkin MieliPidesivulle kolme kirjoitusta läpi käyttämällä lähettäjänä tois-

Suomen Lähilukioyhdistyksen jäsenlukioiden osallistumisaktiivisuus yhdistyksen keväteseminaareihin 1997–2026

Mustat pylväät: ko. seminaariin osallistuneet jäsenlukiot / jäsenlukioiden kokonaismäärä. **Harmaat** pylväät: seminaariin osallistuneiden jäsenlukioiden lukumäärä. Yhdistyksen ulkopuoliset osanottajalukiot eivät ole laskelmissa mukana.

ta henkilöä. Ensimmäisestä kiitokset Ville Metsäpellolle ja kahdesta muusta Mari Pirkkalalle! Neljännen, juuri joulukuun budjettiäänestyksen edellä olleen sain MieliPidesivulle 11.12.2025 omalla nimelläni pääkirjoitustoimittaja Saska Saarikosken tuella. Turhaa oli kaikki kuitenkin. Karavaani kulkee ja koirat haukkuvat!

Muistan, kun 1950-luvulla toisella kymmenellä ollessani vaihdoin sanomalehden lukusuunnan. Siihen saakka olin aloittanut takaosan sarjakuvisista, mutta siitä lähtien etusivulta – aina viime lokakuulle asti.

Lokakuusta 2025 lähtien olen aloittanut Helsingin Sanomien aamu katsomalla, olisiko MieliPidesivulla edes yksi kirjoitus pienistä lukioista tai lukuvuosimaksuista. **Yhdeksään kuukauteen** ei ole ollut ainuttakaan! Ja meillä on kv-lukiolaisia kuitenkin yli 60 kunnassa.

Vaikeus ei ole kultaa, vaan asiointialan alistuvan hyväksymisen merkki. Saksassa alistettiin 1930-luvulla ja Yhdysvalloissa on nykyisen hallinnon alaisuudessa menossa kammottava yhden ”totuuden” aika. Päätän historiikkini seuraavaan aukeamaan muistuttaakseni, että Suomessakin on eletty jo kolme vuotta yhden äänekkään vähemmistön kahleissa.

[Kaikkea parasta pienille lukioille! Yt. Jukka](#)

KS LUKIJALTA

TULIKO HYVÄ KUVA?

Lähetä kuvasi verkossa koillissanomat.fi/laheta tai Whatsappilla 0400 916 366

PUKKAAKO RUNOA?

Lähetä runosi sähköpostilla toimitus@koillissanomat.fi tai verkossa koillissanomat.fi/laheta

Itä-Lapin kunnanjohtajat Purran avauksesta:

Suomi ja Lappi tarvitsevat pieniä lukioita

Riikka Purra sanoo STT:n vaalihaastattelussa, että kaikkia oppilaitteja ei tarvitse järjestää fyysisesti peruskouluissaan.

”Pienten kuntien ei pidä tekohengittää lukioita ulkomaisia oppilaita houkuttelemalla”

Riikka Purran mielestä kaikkien oppilaitteiden järjestäminen fyysisesti on välttämätöntä vain pienille lapsille.

Sanna Nikula/STT

Pienten kuntien ei pidä tekohengittää lukioita houkuttelemalla ulkomaisia oppilaita houkuttelemalla, sanoo perussuomalaisen puheenjohtaja Riikka Purra STT:lle. Esimerkiksi Itäisessä Lapissa ja muualla Suomen itärajalla on lukioita, joihin on otettu oppilaita ulkomailta.

– Lukioiden ylläpitäminen on raskasta, kun oppilaitteiden määrä kunnissa on vähäinen ja tietytkin haastava, mutta tämä on tosiasia, joka pitää hyväksyä. Purra sanoo STT:n vaalihaastattelussa.

Purra korostaa viime viikon lopun Lapin vierailunsa puheillaan Lapin Kansalle, että ulkomailta oppilaita houkutteleva on verratun korkean koulutuksen välikäytönä. Hän kertoo saaneensa sen jälkeen alueen rehtoreita runsaasti kritiikkiä palautetta.

– Ei se minun kantaani tässä asiassa muuta. Maahanmuuton käyttäminen pumppaamaan palveluita kunnin ei ole oikea vaihtoehto.

Joukko itäisen Lapin kunnanjohtajia kirjoitti lehteen kunnanjohtajien Purran kommentteja. Heidän mukaansa ulkomailta lukioihin tulevat nuoret ovat hyvin motivoituneita ja opetuskielillä lukioissa

on suomi. Ilman maahanmuuttajainuoria esimerkiksi moneen palvelu- ja merkittävään työpaikkaan ei löydy riittävästi koulutettua Lapissa osaavaa ja kielitaitoista työvoimaa.

Lukiokäytölle pystytään Purran mukaan varsin vaihtoehtoisesti erilaisista yhteistyömuodoista koulujen ja kunnan välillä ja kunnissa myös sähköisesti.

Suomessa lisääntyvä vaivastilasta seifäisten kuntien määrä joissa on myös koko peruskoulu alle 20 oppilasta. Purra toteaa koulun olemaan välttämätön palvelu, joka pitää olla kaikille saatavilla, mutta tiluillaan alueet voisivat tehdä yhteistyötä ja esimerkiksi jakaa opettajia, jotta opetuksen laatu voitaisiin taata.

Hän myöntää, että hajanaisuuksilla koulumatkat voivat olla pitkiä, mutta kaikkia oppilaitteja ei Purran mielestä tarvitse järjestää fyysisesti peruskouluissaan.

– Se on välttämätöntä vain pienille lapsille.

Hän myöntää, että nämä ratkaisut eivät varmasti ole optimaalisia ihmisille, jotka haluavat asua esimerkiksi Lapissa, mikä hän sanoo olevansa arvokasta ja kiinnostuttavaa.

– Samana aikana on realistisia suunnitella, että palvelut eivät voi olla samalla tasolla kaikissa kunnissa. Politiisesti ei ole mahdollista tehdä mitään hokauspöytäkirjoja, ihmiset muuttavat sinne minne haluavat.

Perussuomalaisen alue- ja kuntavaaliohjelmassa oleellisuutta on tiukka talousarvio. Purran mielestä julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut eivät toimi laitteiden nimen myyminen, vaan pitää olla verotaskulla.

Purra arvostelee ongelmien olevan sen ilme, esimerkiksi ajan saamisesta tai avun saamisesta edes tähän tunteeseen, ettei jätä johonkin byrokratian rataa vaan pyritään.

Loppuvuoden kiireisyydessä nousi Purran mielestä esille, että otetaan suurin ongelma olisivat pitkät viilimatkat palveluihin.

– Pääkaupunkiseudulla toimivana tiedän, että kaikilla tällälaimeilla on tiivistä tervettä, että ole laite-kanan itsestään selvää, että siihen pääsee ja saa apua heti.

Perussuomalaiset olivat odottaneet suurin puolesta sitä, että kuntavaaleissa Ylen tuoreimman gallupin perusteella. Aluevaalien kannatuksessa puolesta sinisteli näihin näihin vasemmistolaisiin edellä.

– Olen realistinen siitä, miten paljon haastavampaa hallitukselta on lähteä näihin vaaleihin kuin oppositiossa. Varsinkin kun perussuomalainen kannattajat eivät kielimäärin ole ihmisten lähiväestöä. Parasta mahdollista tulosta lähdetään hakemaan.

Lapin Kansa uutisoi 8.2. valtiovarainministeri Purran lausunnosta, jossa ministeri nosti Lapin pienet lukiot tikun nokkaan väittäen ”pienien lukioiden kikkailevan ulkomaalaisilla opiskelijoilla”. Lausunto on huonosti harkittu ja pohjautuu vääriin tietoihin. Pienet lukiot ovat voimavara. Nuoret suomalaiset ja ulkomaalaiset opiskelijat ovat panostus tulevaisuuteen.

”Esimerkkinä voidaan mainita, että Sallan lukioista vuodesta 2016 valmistuneista ulkomaalais- taustaisista ylioppilaista 100 prosenttia on siirtynyt jatko-opintoihin Suomessa.”

SUOMI jakautuu nopeasti menestyvään Länsi- ja Etelä-Suomeen ja kurjistuvaan Itä- ja Pohjois-Suomeen. Ukrainan sodan takia itäraja ja rajakauppa on loppunut. Valtion palvelut ja hallinto keskittyvät pääkaupunkiseudulle ja maakuntakeskuksiin. Kunnat vastaavat edelleen itse perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta. Itä-Lapin kunnissa toimii Pelkosenniemiä lukuun ottamatta edelleen oma lukio. Peruskoulun ja lukion opettajat ovat monesti samoja. Mikäli lukioverkko karsitaan, heijastuu tämä myös perusopetukseen.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä Itä-Lapin lukioiden kanssa. Pienet paikkakunnat saavat ideoita ja virikkeitä, jotka heijastuvat koulutuksesta myös yritystoimintaan ja kehittä-

mistyöhön. Lukio-opiskelijat voivat suorittaa opintoja Itä-Lapissa mm. yrittäjyyteen, keraamiseen muotoiluun ja musiikkiin liittyen. Opiskelumahdollisuuksien monipuolisuus tukee oppimista, opetusta ja samalla ylläpitää riittävää oppilas- ja opettajamäärää.

Muuttuneen geopolittisen tilanteen vuoksi Suomen puolustuskyky ja -tahto edellyttävät Itäisen Suomen, mukaan lukien Itä-Lapin, asuttuna ja elinvoimaisena pysymistä. Koko maan asuttuna pitäminen vaatii kuitenkin juhlapuheiden sijaan aktiivisia tekoja. Vähintään se, että valtio ei lähde omilla päätöksillään kiihdyttämään näivettymiskehitystä. Hallitus on pyrkinyt lievittämään erityisesti pohjoisen ja itäisen Suomen ahdinkoa

lanseeraamalla alueille erityisohjelmansa. Ongelmia ei kuitenkaan helpoteta suoltamalla suunnitelmia ja korulauseita puhumalla, jos sanat ja teot ovat ristiriidassa keskenään.

ULKOMAILTA lukioihin tulevat nuoret ovat lahjakkaita ja motivoituneita. Tämä testataan jo pääsykoevaiheessa. Maahanmuuttajanuoret on integroitu samaan opetukseen kantasuomalaisen nuorten kanssa, ja opetuskieli on suomi. Kansainvälistyminen avartaa näkökulmia puolin ja toisin ja innovatiivisuus lisääntyy. Moni ulkomailta kotoisin oleva nuori työskentelee opintojen ohella ja omalta osaltaan helpottaa työvoimapolua. Ilman maahanmuuttajanuoria mo-

neen palvelu- ja matkailualan työpaikkaan ei riittäisi osaavaa ja kielitaitoista työvoimaa. Lukio toimii samalla linkkinä korkeakoulumaailman ja paikallisten yrittäjien välillä. Nuoret ovat tulevaisuuden yrittäjiä ja ylläpitävät kasvua ja työllisyyttä.

Moni lukiolaisista käy samalla oppisopimuksella toisen tutkinnon. Ulkomailta tuleville nuorille lukiovuodet ovat erinomainen tapa oppia kieli ja kotiutua Suomeen. Esimerkkinä voidaan mainita, että Sallan lukioista vuodesta 2016 valmistuneista ulkomaalais- taustaisista ylioppilaista 100 prosenttia on siirtynyt jatko-opintoihin Suomessa. Vastaavasti myös muista Itä-Lapin lukioista valmistuneet nuoret kansallisuudesta riippumatta sijoittuvat hyvin työelämään ja jatko-opintoihin.

PIENENTYVIEN ikäluokkien seurauksena hyvinvointiyhteiskunnan säilyttäminen on vaarassa. Syntyvyys pitäisi saada nousuun, mutta tämä ei yksin riitä selättämään työvoimapolua. Lisäksi tarvitaan myös työperäistä maahanmuuttoa. Suomalainen eläkejärjestelmä on rakennettu siten, että kulloinkin työssäkäyvä sukupolvi maksaa edeltävän sukupolven eläkkeet.

Työperäisessä maahanmuutossa on kyse myös nykyisten työssäkäyvien eläkkeistä.

Lapin pienet lukiot eivät harrastakikkaile, vaan järjestävät monipuolista ja laadukasta opetusta tasapuolisesti kantasuomalaisille opiskelijoille ja maahanmuuttajille. Arvokas työ auttaa omalta osaltaan taklaamaan työvoimapolua ja tuo opiskelijoita korkeakouluihin. Myös lappilainen sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso on omalta osaltaan nostanut esiin työperäisen maahanmuuton tarpeen.

Kemijärvi 11.2.2025.

DINA SOLATIE

Kemijärven kaupunginjohtaja

ERKKI PARKKINEN

Sallan kunnanjohtaja

ANTTI MULARI

Savukosken kunnanjohtaja

PEKKA JÄÄSKÖ

Posion kunnanjohtaja

LAURI LEHTINEN

Pelkosenniemen vs. kunnanjohtaja

ANITA RUOKAMO

Itä-Lapin kuntayhtymän

yhtymähallituksen puheenjohtaja

SONJA AATSINKI

Itä-Lapin kuntayhtymän

yhtymähallituksen puheenjohtaja vs. johtaja